

ATİYE MERVE IŐIK

**VERĐİ
UYUŞMAZLIKLARINDAN
DOĞAN DAVALARDA
EHLİYET**

onikilevha
TMMOB TMMOB TMMOB TMMOB TMMOB TMMOB TMMOB TMMOB TMMOB TMMOB

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMA CETVELİ.....	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM EHLİYET KAVRAMI, EHLİYETİN VERGİ VE YARGILAMA USULÜ HUKUKUNDAKİ GÖRÜNÜMÜ İLE VERGİ UYUŞMAZLIKLARINDAN DOĞAN DAVALARIN HUKUKİ NİTELİĞİ

I. EHLİYET KAVRAMI, EHLİYETİN VERGİ VE YARGILAMA USULÜ HUKUKUNDAKİ GÖRÜNÜMÜ	5
A. Ehliyetin Tanımı	5
B. Vergi Ehliyeti Kavramı.....	7
C. Yargılama Usulü Hukuku Açısından Ehliyetin Özellikleri	9
D. Ehliyetin İdari Yargılama Usulü Hukukundaki Yeri	10
E. İdari Yargılama Usulünde Ehliyetin Önemi ve Yokluğuna Bağlanmış Hukuki Sonuçlar.....	12

F. Vergi Uyuşmazlıklarında Ehliyeteye İlişkin Genel Kanunlardaki Temel Hukuki Düzenlemeler	13
1. İdari Yargılama Usulü Kanunu'ndaki Düzenlemeler	14
2. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki Düzenlemeler.....	15
3. Vergi Usul Kanunu'ndaki Düzenlemeler	19
4. Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'daki Düzenlemeler	21
II. VERGİ UYUŞMAZLIKLARINDAN DOĞAN DAVALARIN HUKUKİ NİTELİĞİNİN İDARİ DAVA TÜRLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	21
A. İdari Dava Türleri.....	22
1. İptal Davaları.....	23
2. Tam Yargı Davaları.....	26
B. Vergi Uyuşmazlıklarından Doğan Davaların Hukuki Niteliği ...	29
1. Vergi Uyuşmazlıklarından Doğan Davalarının İptal Davası Niteliğinde Olduğu Görüşü	30
2. Vergi Uyuşmazlıklarından Doğan Davaların Tam Yargı Davası Niteliğinde Olduğu Görüşü	35
3. Vergi Uyuşmazlıklarından Doğan Davaların Kendine Özgü Dava Niteliğinde Olduğu Görüşü	39
4. Vergi Uyuşmazlıklarından Doğan Davaların Karma Nitelikte Olduğu Görüşü	42
5. Değerlendirmemiz	47

İKİNCİ BÖLÜM

VERGİ UYUŞMAZLIKLARINDAN DOĞAN DAVALARDA OBJEKTİF EHLİYET

I. TARAF EHLİYETİ	51
A. Gerçek Kişilerin Taraf Ehliyeti.....	53
B. Tüzel Kişilerin Taraf Ehliyeti.....	56
1. Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin Taraf Ehliyeti.....	57

a.	Kâr Amacı Güden Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin Taraf Ehliyeti.....	58
b.	Kâr Amacı Gütmeyen Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin Taraf Ehliyeti.....	61
	(1) Derneklerin ve Vakıfların Taraf Ehliyeti	61
	(2) Sendikaların Taraf Ehliyeti	64
2.	Kamu Tüzel Kişilerinin Taraf Ehliyeti	65
C.	Tüzel Kişiliği Bulunmayan Toplulukların Taraf Ehliyeti.....	68
II.	DAVA EHLİYETİ.....	73
A.	Gerçek Kişilerin Dava Ehliyeti.....	75
1.	Tam Dava Ehliyetine Sahip Olanlar	76
2.	Sınırlı Dava Ehliyetine Sahip Olanlar	77
3.	Dava Ehliyetine Sahip Olmayanlar.....	80
B.	Tüzel Kişilerin Dava Ehliyeti	81
1.	Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin Dava Ehliyeti	82
a.	Kâr Amacı Güden Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin Dava Ehliyeti	82
b.	Kâr Amacı Gütmeyen Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin Dava Ehliyeti	85
	(1) Derneklerin ve Vakıfların Dava Ehliyeti	85
	(2) Sendikaların Dava Ehliyeti	86
2.	Kamu Hukuku Tüzel Kişilerinin Dava Ehliyeti	89
C.	Tüzel Kişiliği Bulunmayan Toplulukların Dava Ehliyeti.....	92

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VERGİ UYUŞMAZLIKLARINDAN DOĞAN DAVALARDA SÜBJEKTİF EHLİYET

I.	VERGİ UYUŞMAZLIKLARINDAN DOĞAN İPTAL DAVALARINDA SÜBJEKTİF EHLİYET	95
A.	İptal Davalarında Sübjektif Ehliyetin Görünümü: Menfaat İhlali.....	96

B. İdari Yargılama Usulü ile Medeni Yargılama Usulünde Menfaat Kavramının Ele Alınışındaki Farklılıklar.....	99
C. Menfaat İhlali Şartının İşlevi ve Aranmasının Gerekliliği	100
D. Menfaat İhlali Şartının Türk İdari Yargılama Usulündeki Tarihi Gelişimi.....	103
1. İdari Yargılama Usulü Kanunu Öncesi Dönem.....	103
2. İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun Kabul Edildiği Dönem.....	105
3. İdari Yargılama Usulü Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun ile Değişikliklerin Yapıldığı Dönem	105
4. İdari Yargıda İş Yükünün Azaltılması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı ile Yapılması Planlanan Değişiklikler	111
E. Menfaatin Nitelikleri.....	112
1. Menfaatin Meşru Olması.....	117
2. Menfaatin Kişisel Olması.....	120
3. Menfaatin Güncel Olması	126
F. Vergi Uyuşmazlıklarından Doğan Davalarda Menfaat İhlali Şartının ve Uygulamasının Mahkemeye Erişim Hakkı Kapsamında Değerlendirilmesi	129
II. VERGİ UYUŞMAZLIKLARINDAN DOĞAN TAM YARGI DAVALARINDA SÜBJEKTİF EHLİYET	133
A. Tam Yargı Davalarında Sübjektif Ehliyetin Görünümü: Hak İhlali.....	133
B. Hak İhlalinin Menfaat İhlalinden Ayırt Edilmesi.....	135
C. Hak İhlali Kavramının Türk İdari Yargılama Usulündeki Tarihi Gelişimi.....	136
D. Vergi Uyuşmazlıklarından Doğan Davalarda Hak İhlali Kavramının Ele Alınışı	137
1. Mahkeme Kararının Uygulanmaması Nedeniyle Açılacak Davalarda Sübjektif Ehliyet	138

2. Haciz Sürecinde İdarenin Eylemlerinin Zarara Yol Açtığı Durumlarda Açılacak Davalarda Sübjektif Ehliyet...	139
3. Mükelleften Tahsil Edilen Verginin Faiziyle İadesi Talebiyle Açılacak Davalarda Sübjektif Ehliyet	140
4. Özel Esaslara Alınan Mükellefler Tarafından Açılacak Davalarda Sübjektif Ehliyet	143
5. Vergi Mahremiyeti İhlal Edilen Mükellefler Tarafından Açılacak Davalarda Sübjektif Ehliyet	145

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
VERGİ UYUŞMAZLIKLARINDAN DOĞAN
DAVALARDA FARKLI BOYUTLARIYLA
EHLİYET

I. OBJEKTİF EHLİYET BAKIMINDAN.....	147
A. Tasfiye Edilmiş Şirketin Geçmiş Dönem Borçlarına İlişkin Olarak Gerçekleştirilen Tarhiyatlardan Doğan Davalarda Objektif Ehliyet	147
B. Dava Devam Ederken Taraflardan Birinin Ölmesi Durumunda Mirasçılarının Objektif Ehliyeti.....	155
1. Dava Konusunun Mirasçıları İlgilendirmesi Halinde Ehliyet	156
2. Dava Konusunun Mirasçıları İlgilendirmemesi Halinde Ehliyet	160
II. SÜBJEKTİF EHLİYET BAKIMINDAN	163
A. Vergi Kesenlerin Sübjektif Ehliyeti.....	163
1. Vergi Sorumluluğunun Tanımı, Benzer Kavramlardan Ayırt Edilmesi ve Özellikleri	163
2. Tarihi Süreçte Vergi Usul Kanunu'nun 377'nci Maddesinin Geçirdiği Değişikliklerin İncelenmesi	168
3. Vergi Kesenlerin Sübjektif Ehliyetinin Bulunup Bulunmadığına İlişkin Görüşler.....	171

---

4. Değerlendirmemiz	178
B. Vergi Taşıyıcısının Sübjektif Ehliyeti	182
1. Vergi Taşıyıcı Kavramı ve Vergi Taşıyıcısının Sübjektif Ehliyetinin Bulunup Bulunmadığına İlişkin Görüşler	182
2. Değerlendirmemiz	186
C. İstihkaklarından Damga Vergisi Kesintisi Yapılanların Sübjektif Ehliyeti	190
D. Gümrük Vergisine İlişkin Davalarda Sübjektif Ehliyet	194
III. KARMA DURUMLAR	198
A. Adi Ortaklığa İlişkin Olarak Gerçekleştirilen Tarhiyatlardan Doğan Davalarda Ehliyet	198
1. Genel Olarak Adi Ortaklığın Davada Ehliyeti	198
2. Adi Ortaklığa İlişkin Olarak Gerçekleştirilen Tarhiyatlardan Doğan Davalarda Ehliyete İlişkin Görüşler ve Değerlendirmemiz	201
B. Arsa ve Arazilere Ait Bedel ve Değerlerin Tespitine İlişkin Takdir Komisyonu Kararlarına Karşı Açılan Davalarda Ehliyet	207
SONUÇ	211
KAYNAKÇA	217